

החברותא

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 497 בס"ד ערש"ק פר' וארא (פסחים) כ"ד טבת תשע"ה

פנינים יקרים

וארא אל אברהם וגו' (י' ג') רש"י: וארא אל האבות בא-ל שדי, הבטחתים הבטחות הרבה ובכולן אמרתי להם אני א-ל שדי, ע"כ, וקשה למה להכתוב לומר באיזה שם הבטיח הקב"ה את ההבטחות. ונראה לבאר ע"פ פרש"י על הפסוק וא-ל שדי יתן לכם רחמים, מי שאמר לעולמו די יאמר לצרתו די וכו', שם זה מורה שיש צרות ושקבלו את הצרות באהבה אלא התפללו שיהא נכול ותכלית לצרה שלא ימנע מעבודת השי"ת, ולזה הבטיח הקב"ה בשם שדי-י שיאמר לצרתו די, נמצא שקבלו הצרות באהבה וכשנפדו מצרותיהן נתנו התודה בשם שדי-י שאמר לעולמו די.

וארא אל אברהם וגו' (י' ג') פרש"י וארא אל האבות, וכבר דרשו רבים להבין מה הוסיף רש"י באמרו אל האבות. וי"ל דהכוונה בזה לומר שיצחק לא סמך עצמו בעבודתו על זכות אביו וגם יעקב אבינו לא הסתפק עצמו כמה שיש לו זכות אבות רק השתדל בעבודת השי"ת לזיוות בעצמו בבזיזת אב. או דייקא מועיל זכות אבות להיות מושפעים בזכות האבות, וזהו וארא אל האבות. (הרה"ק רבי מאיר מפרמישלן זיע"א)

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים? (י' יב') וקשה דבשלמא ישראל לא שמעו משום קוצר רוחם ומעבודה קשה, אבל פרעה לא שייך זה, ועוד סיים ואמר ואני ערל שפתים? וי"ל דהנה ידוע שיש שני מיני נסיונות האחד נסיון העוני כדרשת חז"ל (עריבין מא) שעניות מעבירה את האדם על דעת קונו, והאחד נסיון העושר כמש"כ (דברים לב) וישמן ישרון ויבעט. והנה דעת בני אדם שנסיון העוני קשה מנסיון העושר בא הקל וחומר שבמקרא להוכיח שנסיון העושר יותר קשה. כי הן בני ישראל לא שמעו אל ה' מקוצר רוח ועבודה קשה שהוא נסיון העוני ואיך ישמעני פרעה בנסיון העושר הרי שנסיון פרעה קשה שבעתיים מנסיון בני ישראל.

הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה (י' כט) הרמב"ן הקשה על ענין היות משה כבד פה א"כ עשיתו למשה בעל מום שהרי הלויים נפסלים בקול. והנה סוף דבריו כי אדרבה שהיתה דיקא כוונת השי"ת להיותו כן שאם היה בעל לשון יפה ומהודר לא היה נראה גדולת התורה כי היה נראה להם מתוק מחמת טוב טעם ומתיקות דבריו של משה לכן היה להיפך ואעפ"כ היה להם חן ומתיקות. (פרי הארץ)

וידעו מצרים כי אני ה' וגו' (י' ה') תכלית הידיעה שידע שכל מאורעותיו בפרט וכל העולם בכלל הכל ממנו ית"ש, שאם האדם הוא בעושר וכו' ידע שהוא מדת החסד שבשכינה, וכאשר האדם הוא בתכלית העוני והיסורים ח"ו הוא ממדת הגבורה שבשכינה וכשהוא כלול משניהם ידע שהוא ממדת תפארת וכיוצא"ב, וכשאדם הוא עובד ה' תמיד ופעם אחת לא יכול שגם זה הוא בשכינה ונקרא קטנות ראשון ושני, ועל זה נאמר דע את אלקי אביך וכו', והבן.

כבד לב פרעה מאן לשלח העם (י' יד) במדרש מפרש שלב פרעה נעשה כ'כבד', ונראה הכוונה דהנה שלשה מנהיגים יש באדם מח לב כבד והם ר"ת 'מלך'. המוח מנהיג ומדריך מה שהלב יחמוד ויחפץ והכבד צומח ומפעיל, כסוס המושך את העגלה, אך כשהסוס משתגע אז האדם בסכנה, לכן כשהכבד מנהיג את הלב והמח, נעשה הר"ת 'כלם' שזהו כלייה להאדם. ובוה יובן מה שכתבו התוס' בברכות שבלעם רצה לקלל את ישראל בתיבת 'כלם'. אלא שהקב"ה הפך דייקא את הקללה לברכה שנעשה מ'כלם' ל'מלך' והוזקק בלעם לומר ותרועת 'מלך' בו...

ויאמר למחר ויאמר כדברך למען תדע כי אין כה' אלקינו (י' ה') פרעה לא שאל שהצפרדעים יעזבוהו תיכף ומיד, למען תדע כי אין כה' אלקינו, דזה בעצמו שפרעה אמר שיסורו הצפרדעים מחר ולא היום זה גופא היה מן השמים להראות שדבור משה היה מסור ביד ה', וזהו כדברך דייקא אף שבלבך אתה רוצה שהצפרדעים ילכו תיכף ומיד ובכ"ז אמרת למחר...

497
ב

שיחת הרא"ש ז"ע"א כ"ח ניסן תשל"ה האבא לזכ"ס ע"י א א

היא מציאות של מת, שהם נידחים בכל מקום שיהיו - בין בעולם הזה בין בעולם הבא, כי הם מנותקים מהשורש ממנו הם ניוונים כמו תינוק שניזון מאמו. ולמרות שהוא ממשיך לקבל תזונה והוא מקבל תפקידים, הוא מנותק מן השורש הזה, כי אינו מקיים את התפקיד שמוטל עליו. הוא רק מקבל ולא מחזיר כלום בחזרה. על אלו וכאלו נאמר "כי אין במות זכרך" כי הם לא זוכרים את ה'.

וגם אנחנו, למרות שמזכירים אותו ומתפללים אליו, הכל רק מצות אנשים מלומדה, לא זוכרים אותו בבחינת "עמו אנוכי בצרה" "מבשרי אחזה אלוהה" "לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי", ואנו מצווים לחיות עם בחינות אלו. זה לא נכון שהבחינות הללו שייכים רק לדוד המלך שהיה נשמה גדולה, כי כל מה שדוד המלך אמר בתהילים לא נאמר רק עליו. התפקיד שלנו לפי ערכנו הוא בדיוק כמו התפקיד של דוד המלך וכל האנשים הגדולים. רק אנחנו מעדיפים לחיות עם המציאות שלנו, מציאות של "מה אנוש כי תזכרנו".

הצדיקים שחיו במציאות של "מה אנוש כי תזכרנו", אמרו "ונחנו מה כי תלינו עלינו", "מה אנו מה חיינו", הלא הכל מאת ה'. ואנחנו אומרים "מה אתה רוצה ממני" "מה אתה מתערב בעיניי שלי". לא "מה" שמגיע מתוך עבודה, רק "מה" של הפקרות - "מה אני צריך את זה, בשביל

כאשר אדם חי את מציאותו, הוא מכיר את ערכו, ורואה שכל הזמן הוא חי במציאות של פוגם - "וחטאתי נגדי תמיד", והוא שרוי בסכנה תמידית. כי מצד המציאות שלו אין לו כל קיום ואחיה. ואין לו כל ערך, ולא הבנה, והוא לא יכול להשיג שום דבר. כשהוא חי את המציאות שלו הוא רואה שהוא ממש כמו "דומם", כמו מת, והמתים אינם יכולים לעשות מאומה.

על המתים נאמר "כי אין במות זכרך בשאלו מי יודה לך", אולם אין הכוונה על מתים בקבר שהם לא יכולים לזכור את ה', אלא על אלו שיצאו מכל הגדרים והתנתקו משורש החיים שממנו הם מקבלים יניקה וחיות, שהם נעשים עקרים ללא חיות, והם בבחינת מתים. אלו המתים בקבר לא בהכרח שאין להם יניקה מהשורש שמקיים אותם, הרי כל המתים עתידים לחיות, וממילא מוכרח שגם עכשיו הם בפקידה, וכמו שפוקדים כל חי פוקדים כל מת, עד שיבוא עת הגאולה ונאמן אתה להחיות מתים, (לכן כתוב שהמת שפתותיו דובבות בקבר, ואם היה מת גמור לא שייך שיהיו שפתותיו דובבות). במשך הזמן הזה הם מתכווננים לקבל את התפקיד שהבורא יעד להם לאחרית הימים - לחיות תחת כנפי השכינה, ולקבל את כל מה שהבורא הכין עבורם לעת ההיא.

ברור אם כן שלא עליהם נאמר "כי אין במות זכרך", רק על אלו שהמציאות שלהם

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמי קודם

497
א

פינוקים ותענוגים. פינוק של גניבה, של רציחה, של ניאוף, וכל מה שבא לאדם ברגע של נסיון. עד שהוא אומר אני לא מחפש את ההצלה מאת ה', אני מחפש את הפינוק שיהיה לי בנשימה הזו. ולמרות שיש לו תפקיד לבחור בטוב, והדבר שהוא עושה הוא נגד החכמה ונגד השכל ונגד התפקיד שהוא מקבל ממי שמחיה אותו, הוא רוצה למלא את החשק הזה והוא ממלא אותו.

איך הוא מסוגל לעשות דבר כזה? כי טבע האדם שאת הדברים הנחוצים שמביאים אותו למצוא את המציאות שלו הוא רוצה לדחות. מפני שזהו תפקידו, ולתפקיד צריך עבודה. במקום זה הוא מעדיף לקבל פינוק. לעשות את מה שמתחשק לו לעשות. למלא את הדחף שמגרה אותו לעשות כך וכך, ולקבל את התענוג של הפינוק הזה.

ולמרות שהבורא שמחיה את כל העולם ונותן לאדם חיות אינו חפץ שהוא יבצע את התפקיד שהשטן מטיל עליו, והוא שולח את הגירוי רק בכדי שיתגבר וימנע ממנו. ולמרות שהפינוק הזה מביא אותו להרס וחורבן. כי הפינוק הזה מביא אותו לעצבות, ועצבות הורסת את האדם עד היסוד. כשהשטן נותן לאדם תענוג של גניבה או רציחה וניאוף והוא נענה לאתגר ומוציא אותו מן הכח אל הפועל, וכי הוא נותן לו את התענוגות מטעמי ידידות? וכי הדבר טוב עבורו? הרי בכל פעולותיו הוא רוצה להרגיל את האדם לבחינה של שורש העפר שממנו נחצב. כשאנו נמצאים במקום שיש רק עפר אנו יכולים להביט סביב ולראות מאי משמע

כפרות? "מה זה יביא לי תועלת", "בשביל מה זה מועיל לי" הרי בין כה וכה לא יצא ממני שום דבר. ה"מה" שלנו הוא "מה" של פירוד, והצדיקים אומרים "מה" של יחוד - לשם יחוד קודשא בריך הוא. שכל המציאות שלהם, כל הכוחות שיש להם וכל הנשימות שלהם, אין להם בזה כלום משלהם, הכל מכח המציאות שמחיה אותם, ומתוך ההכרה הזו הם משיגים את המציאות שמקיימת אותם.

כל עוד שהאדם חי בתוך המציאות שלו, בכוחות שלו, כתוצאה מכך הוא בגדלות, והוא לא יוכל למצוא את מציאות הבורא. אולם זה שחי בהכרה של "מה אנוש כי תזכרנו" - מה אני שאני יכול למצוא את הבורא, הוא מוצא את עצמו, דהיינו את שלימות הרע שלו, בבחינת "כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד", ומתוך "בשרי" - שלימות הרע שלי, "אחזה אלוקה" - מצאתי את הבורא. הוא לא חי עם מציאות הבורא כמו בן שחי עם אמא שלו, הוא חי רק עם עצמו ועם שפלותו, "מה אנו מה חיינו", והמציאות הזו מחייבת שיש כח שמחיה אותו. ועל כך "לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על רחמך הרבים".

אולם האדם לא רוצה לחיות עם המציאות הזו שנותנת לו תפקידים, והוא בוחר לבצע את התפקידים שהשטן נותן לו. התפקיד של השטן הוא הפקרות, בכדי שעי"ז יהיה מנותק לגמרי מבורא העולם יוצרנו ומצילנו. והוא מפתה את האדם עם

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעבר קודם

497
ר

אכיר שזה רחמים, ואתגבר על השורש שלי ואחיה באותה בחינה כמוהו? איפה הוא? באיזה בחינה הוא קיים? תשובה: שמה במדבר השממה, שם הוא נמצא אתנו יחד. איך רואים את זה? מתוך הפחד של הסכנה, כי כאשר נתבונן באיזה מיצר אנו שרויים, ואיך בכל זאת מחזיקים מעמד, בהכרח תבוא המסקנא - כבשה שעומדת בין שבעים זאבים גדול הוא הרועה שמצילה.

במדבר השממה אי אפשר לחיות בשלוה, למרות שהוא ריק ללא נפש חיה, כי הנחשים והעקרבים מפריעים את החיים. המחשבות עסוקות ללא הרף בדאגת הקיום, והחושים דרוכים מפני הסכנות האורבות. צריך להזהר ולהשמר כל הזמן ולהביט על הארץ שלא נידקר ע"י קוצים ודרדרים ולא נינשך ע"י נחש ועקרב. על כל פסיעה צריך להביט סביב אם לא רץ אחרי איזה אריה טורף, אם לא רודף אחרי נחש צפעוני, האם אינני הולך להפצע מקוץ ממאיר שאני דורך עליו מבלי משים, ואח"כ אשכב פצוע ולא יהיה מי שיעזור לי להגיע הביתה. הדאגה לצאת שלם מן המדבר מעסיקה כל הזמן.

המשך יבוא אי"ה

יסוד העפר - הכל ריק, אין שום דבר. רק נחשים ועקרבים קוצים ודרדרים. הכל אפוף שקט. השקט הזה מראה על שיעמום, שממה. עצבות שוכנת על הכל, ומה כבר אפשר להנות מזה. זה לא מביא לאדם שום שמחה, שום ריח. על כל צעד ושעל הוא מקבל דקירה, הקוצים חודרי הבשר פוצעים ומכאיבים, בכל פסיעה הוא שרוי בפחד מנחשים ועקרבים. במקום כזה אפשר לקבל רק את המציאות של העצבות, ותו לא רק לשבת בתוך המציאות הזו ולבכות יחד עמה.

למרות שהגירויים של השטן מביאים בדיוק אל המציאות הזו של מדבר שממה, אנו רוצים לחיות איתם כי הם נותנים לנו סיפוק. אנו מעדיפים לא לעשות שום פעולות נגד זה היות שאנו בבחינת "עבדא בהפקירא ניחא ליה". אנחנו מופקרים, ולא רוצים להכיר את ערכנו ואת מציאותנו בכדי להאבק עם הפיתויים הללו. כשנכיר את מציאותנו נדע שהמאבקים האלו הם לא מכוחותינו, ולא ממציאותינו, ולא עוצם ידנו, רק רחמיו הגדולים.

אבל איפה הוא נמצא במדבר השממה שאני

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

